Anarkistinen kirjasto
Anti-Copyright

John Zerzan,
Hiljaisuus
2008

Haettu 26.7.2012 osoitteesta:
http://takku.net/article.php/20071215005254131
John Zerzan – Silence. Green Anarchy #25 spring/summer 2008.

fi.theanarchistlibrary.org

Hiljaisuus

John Zerzan,

2008

Ennen hiljaisuus oli vaihtelevissa määrin eristäytymisen keino. Nykyään hiljaisuuden poissaolo on tekemässä maailmasta tyhjää ja eristävää. Hiljaisuuden varantoihin on tunkeuduttu ja ne on kulutettu loppuun. Kone marssii eteenpäin maailmanlaajuisesti ja hiljaisuus on se hupeneva tila, jota melu ei ole vielä kyllästänyt.

Sivilisaatio on epämukavaa hiljaisuutta peittämään suunniteltu melun salajuoni. Hiljaisuutta kunnioittanut Wittgenstein ymmärsi, että olemme menettäneet suhteemme siihen. Hiljaisuudettomassa nykyhetkessä lyhytjänteisyys on korostunut, kriittinen ajattelu rapautunut ja kyky kokea syvästi heikkennyt. Hiljaisuus, niin kuin pimeyskin, on vaikea kohdata, mutta mieli ja henki tarvitsevat sitä ravinnokseen.

Hiljaisuudella on toki monenlaisia puolia. Pakotetut ja vapaaehtoiset pelon, murheen, sopeutumisen ja rikoskumppanuuden hiljaisuudet (esim. AIDS-tietoisuuden ☒Hiljaisuus=Kuolema☒ -muotoilu) ovat usein toisiinsa liittyviä olotiloja. Luontoa on jakuvasti vaiennettu, mitä Rachel Carson on dokumentoinut enteellisessä Äänetön kevät -teoksessaan. Luontoa ei kuitenkaan voi kokonaan hiljentää, mistä saattaa pitkälti johtua joidenkin tarve tuhota se. ☒Luonto on vaiennettu, mukaan lukien oma luontomme☒, ve-

ti yhteen Heidegger,[1] ja meidän täytyy antaa tämän hiljaisuuden, hiljaisuutena, puhua. Kaikesta huolimatta se puhuu usein sanoja äänekkäämmin.

Ilman luonnon elpymistä eivät ihmisetkään voi vapautua, ja hiljaisuus on tässä hyvin olennaista. Kaikkeuden syvä hiljaisuus herättää hiljaista kunnioitusta, jota Rooman Lucretius pohti ensimmäisellä vuosisadalla eaa: ”Ajattele taivaan kirkasta, puhdasta väriä ja kaikkea mitä se sisältää: kaikkialla vaeltelevia tähtiä, kuuta, aurinkoa ja sen valoa verrattomassa kirkkaudessaan. Jos nämä kaikki ilmestyisivät kuolevaisten nähtäville ensi kertaa tänään, jos ne ilmaantuisivat heidän silmiensä eteen yllättäen ja arvaamattomasti, mihin he voisivat tätä kokonaisuutta verrata, mitä tätä ihmeellisempää uskaltaisi mielikuvitus tuottaa?”[2]

Takaisin maanpinnalle palatakseni, luonto on täynnä hiljaisuuksia. Vuodenaikojen vaihtelu on hiljaisuuden rytmi; öisin hiljaisuus laskeutuu planeetan ylle, tosin ei juuri enää. Luonnon tienoot muistuttavat hiljaisuuden varantoja. Max Pickardin kuvaus on melkein kuin runo: ”Metsä on kuin suurenmoinen hiljaisuuden lähde, josta se noruu kapeana, hitaana virtana ja täyttää ilman kirkkaudellaan. Vuori, järvi, kedot, taivas – näyttävät kaikki odottavan merkkiä tyhjentää hiljaisuutensa melun esineisiin ihmisten kaupungeissa.[3]

Hiljaisuus ”ei ole vain jonkin muun poissaoloa.”[4] Tosiasiassa kaipuumme kääntyy sitä kohti, sen assosiaatioita ja merkityksiä. Vetoomukset hiljaisuuden puolesta kätkevät taakseen toiveen havainnon ja kulttuurin uudesta alusta.

---

[1] Martin Heidegger, What is a Thing? (Chicago, Henry Regnery Company, 1967), p. 288.

[2] Quoted in Pierre Hadot, The Veil of Isis, translated by Michael Chan (Cambridge, MA: Bellknap Press, 2000), pp 212-213.

[3] Max Picard, The World of Silence (Chicago: Henry Regnery Company, 1952), p. 139.

[4] Bernard P. Dauenhauer, Silence: the Phenomenon and Its Ontological Significance (Bloomington: Indiana University Press, 1980), p. vii.

ti ja riippumattomuus, joka ei tarvitse johtajaa tiellään valaistumiseen.[32]

Voimakkaimpia tunteita vaalitaan hiljaisin keinoin ja syvyyksin. Kuinka muuten ilmaista kunnioitusta kuolleelle, välittää kiihkeää rakkautta tai kokea syvällisiä mietteitä tai visioita, miten nauttia turmeltumattomasta maailmasta suorimmin? Tässä murheen kohtaamassa maailmassa me Max Horkheimerin mukaan tulemme viattomammiksi murheen kautta.[33] Ja kenties avoimemmiksi hiljaisuudelle lohdutuksena, liittolaisena ja tukikohtana.

[32] Alex Wayman, "Two traditions of India truth and silence," Philosophy East and West 24 (October 1974), pp 389-403.

[33] Max Horkheimer, Dawn and Decline: Notes 1926-1931 and 1950-1969 (New York: Seabury Press, 1978), p. 140.

Zen opettaa, että hiljaisuus ei koskaan vaihtele…[5] Mutta tarkkuutemme saattaa parantua, jos käännymme pois myöhäismodernin yleistävästä paikattomuudesta. Hiljaisuus on epäilemättä kulttuurisesti vaihtelevaa, ja siksi se koetaan eri tavoin. Silti, kuten Pickard väittää, se voi saada meidät kohtaamaan kaiken alkuperän[6] ja esiintuoda meille asioita suoraan ja välittömästi. Hiljaisuus on ensisijaista, se kutsuu läsnäoloon itsessään; se on siis yhteys alkuperän alueeseen.

Teollisuuteen pohjautuvassa teknosfäärissä Kone on jo lähes onnistunut karkoittamaan tyyneyden. Hiljaisuuden luonnonhistoria on tarpeen tälle uhanalaiselle lajille. Moderni kuurouttaa äänellään. Melu, kuten teknologiakaan, ei voi koskaan vetäytyä eikä se koskaan vetäydy.

Pickardin mukaan mikään ei ole muuttanut ihmisluonnetta niin kuin hiljaisuuden menetys.[7] Thoreau nimitti hiljaisuutta loukkaamattomaksi turvapaikaksemme,[8] korvaamattomaksi pakopaikaksi, jota on puolustettava. Nousevaa ääntä vastaan hiljaisuus on välttämätön. Hiljaisuutta pelätään manipulatiivisessa massakulttuurissa, josta se pysyy poissa vastustaen tuota kulttuuria nimenomaan koska se ei kuulu tähän maailmaan. Monet asiat kuuluvat yhä hiljaisuuden taustaa vasten, tie on siis avoinna, itsemääräämisen ja kuvittelemisen tie.

Merkitys avautuu hiljaisuudessa, kirjoitti Jean-Luc Nancy.[9] Sitä täytyy lähestyä ja se on koettava kehollisesti, erottamattomana maailmasta, itsen hiljaisessa ytimessä. Se voi huipentaa kehollistumistamme, laadullista askelta poispäin leimasinkoneista, jotka

[5] Chang Chung-Yuan, Original Teachings of Ch'an Buddhism (New York: Vintage, 1971), p. 12.

[6] Picard, op.cit., p. 22.

[7] Ibid., p. 221.

[8] Henry David Thoreau, "A Week on the Concord and Merrimack Rivers," in The Works of Thoreau, edited by Henry Seidel Canby (Boston: Houghton Mifflin, 1946), p. 241.

[9] Jean-Luc Nancy, Listening, translated by Charlotte Mandell (New York: Fordham University Press, 2007), p. 26.

niin määrätietoisesti toimivat vieraannutaakseen meidät ruumiistamme. Hiljaisuus voi olla suureksi avuksi irrottautuessamme yleisestä, riippuvuutta aiheuttavasta informaatiosairaudesta, joka on valloillaan yhteiskunnassa.[10] Se tarjoaa meille paikan olla läsnä itsellemme, saada ote siitä, keitä olemme. Voimme olla läsnä maailman todelliselle syvyydelle ohenevassa, latteassa teknomaisemassa.

Filosofian merkitykset liittyen hiljaisuuteen ovat yleisesti heikko, mutta yhtä hyvä mittari siinä kuin mikä tahansa muukin tälle suurelle virheelle. Sokrates piti hiljaisuutta mielettömyyden valtakuntana, Aristoteles puolestaan väitti hiljaa olemisen aiheuttavan ilmavaivoja.[11] Samaan aikaan kuitenkin Raoul Mortney näki kasvavan tyytymättömyyden sanojen käyttöön ja hiljaisuuden kielen huomattavan lisääntymisen klassisessa Kreikassa.[12]

Paljon myöhemmin Pascal oli kauhuissaan universumin hiljaisuudesta,[13] ja Hegel tunsi selvästi, että se mitä ei voitu ääneen lausua oli yksinkertaisesti epätosi, että hiljaisuus oli vajavuus joka oli voitettava. Schopenhauer ja Nietzsche korostivat kumpikin hiljaisen yksinolon välttämätöntä arvoa, poiketen hiljaisuuden vastaisesta Hegelistä, muiden muassa.

Horkheimerin ja Adornon selitysteos Odysseuksesta ja seireeneistä (Homeroksen Odysseiasta) on ansaitusti tunnettu. He kuvasivat seireenien pyrkimystä harhauttaa Odysseus matkaltaan Eroksen yrityksenä estää sivilisaation tukahduttavia voimia. Kafka arveli, että hiljaisuus olisi ollut vaikeammin vastustettava keino kuin laulaminen.[14]

[10]I first encountered this term in Ted Mooney's novel, Easy Travel to Other Planets (New York: Farrar Straus & Giroux, 1981).

[11]Aristotle, Works of Aristotle, translated by S. Forster, Vol. VII, Problemata (Oxford: Clarendon Press, 1927), p. 896, lines 20-26.

[12]Raoul Mortley, From Word to Silence I (Bonn: Hanstein, 1986), p. 110.

[13]Blaise Pascal, Pensées, edited by Phillipe Seller (Paris: Bordas, 1991), p. 256.

[14]Franz Kafka, Parables, cited in George Steiner, Language and Silence (New York: Atheneum, 1967), p. 54.

ajasta. Gurnemanz laulaa Wagnerin Parsifalin alussa Täällä aika muuttuu tilaksi. Hiljaisuus välttää tämän ylivallan perustavanlaatuisen dynamiikan.

Tässä sitä siis ollaan, Kone on nielaisemassa meitä lukuisine hyökkäyksineen hiljaisuuteen ynnä niin paljon muuhun, tunkeutuen syvälle. Pohjois-amerikkalaisen spontaanin laulun tai hyräilyn sävel on H, joka vastaa meidän 60 kierroksen sekunttivauhtia vaihtuvaa sähkövirtaamme. (Euroopassa, GIS on luonnollista laulua, mikä käy yksiin mantereen 50 kierroksen sekunttinopeuden vaihtovirtasähkön kanssa.) Globalisoituvalla, homogenisoituvalla meluvyöhykkeellä saatamme pian olla pidemmälle harmonisoituja. Pico Ayer viittaa kasvavaan tuntuun maailmasta, joka laulaa samaa laulua sadoin painotuksin yhtä aikaa.[30]

Meidän täytyy evätä standardisoinnin pauhu, sen informaatiohäly ja häiritsevät, pinnalliset kommunikaation käytännöt. EI melun itsepintaiselle, kolonisoivalle tunkeilevaisuudelle, joka työntyy jokaiseen koloon. Nouseva meteli mittaa desibeliasteikolla ja saastutuksensa vaikutusalalla massamaailman alennustilaa Don DeLillon Valkoista kohinaa.

Hiljaisuus on nuhde tuolle kaikelle, sekä vyöhyke, jossa voimme järjestää itsemme uudelleen. Se kerääntyy luonnossa, ja voi auttaa meitä kokoamaan itsemme taisteluihin, jotka lopettavat alennustilamme. Hiljaisuus on vastarinnan voimakas väline, kuulumaton viesti, joka saattaa edeltää kapinaa. Orjanomistajat pelkäsivät eniten hiljaisuutta.[31] Monissa Aasian hegellisissä traditioissa hiljaisuudelle omistautunut muni on henkilö, jolla on suurin kapasiteet-

[30]Pico Ayer, The Global Soul (New York: Knopf, 2000), p. 271.

[31]Mark M. Smith, Listening to Nineteenth-Century America (Chapel Hill: The University of North Carolina Press), p. 68. See also Thomas Merton, The Strange Islands (New York: New Directions, 1957); specifically, this passage from "The Tower of Babel: A Morality": Leader: Who is He? Captain: His name is Silence. Leader: Useless! Throw him out! Let silence be crucified!

Puolitoista vuosisataa myöhemmin Samuel Beckett käytti hiljaisuutta vaihtoehtona kielelle. Viimeinen ääninauha -teoksessaan, kuten muuallakin, hän tarjoaa ajatusta, jonka mukaan kaikki kieli on kielen ylijäämää. Beckett valittaa, että symbolien metsässä ei koskaan ole hiljaista, ja kaipaa murtautumista kielen verhon läpi hiljaisuuteen.[27] Northrup Frye tulkitsi Beckettin työn tarkoitukseksi olla nojaamatta mihinkään muuhun kuin hiljaisuuden entisöimiseen.[28] Meidän kaikista ruumiillisimmat, tässä maailmassa elävät itsemme huomaavat parhaiten kielen rajat ja todellakin representaatiohankkeen epäonnistumisen. Tässä vaiheessa on helpointa ymmärtää kielen loppuun kuluminen ja se tosiseikka, että olemme aina sananmitan päässä välittömästä. Kafka kommentoi tätä Rangaistussiirtola -teoksessaan, jossa painokone toimii kidutusvälineenä. Thoreaulle totuudellisin yhteiskunta lähenee jatkuvasti yksinoloa, niin että paras mahdollinen puhe lankeaa aina lopulta hiljaisuuteen.[29] Käänteisesti massayhteiskunta torjuu autonomian mahdollisuuden, samoin kuin se sulkee pois hiljaisuuden.

Hölderlin arveli, että kieli vetää meidät aikaan, mutta hiljaisuus kestää sitä vastaan. Aika lisääntyy hiljaisuudessa, se ei näyttäydy virtaavana, vaan viipyvänä. Erilaiset ajan määreet näyttävät häivyttävän rajojaan; mennyt, nykyisyys ja tulevaisuus ovat vähemmän erillään.

Mutta hiljaisuus on vaihteleva kudos, ei yhdenmukainen eikä abstrakti. Se on laadullisesti aina lähellä asiayhteyttään, nimenomaan koska se on välitöntä. Toisin kuin aika, joka on niin kauan ollut vieraantumisen mitta, hiljaisuutta ei voi liittää tilaan tai muuttaa vaihdon välineeksi. Siksi se voi olla pakopaikka taukoamattomasta

[27] Samuel Beckett, "German letter" dated 9 July 1937, in C.J. Ackerley and S.E. Gontorski, The Grove Companion to Samuel Beckett (New York: Grove Press, 2004), p. 221.

[28] Northrup Frye, "The Nightmare Life in Death," in J.D. O'Hara, editor, Twentieth Century Interpretations of Malloy, Malone Dies, and The Unnamable (Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1970), p. 34.

[29] Thoreau, op.cit., p. 241.

Herbert Spiegelbergin mukaan fenomenologia alkaa hiljaisuudessa.[15] Fenomenologian perustava huomio oli asettaa ilmiöt ja asiat jollakin tavoin etusijalle suhteessa ajatuskonstruktioihin. Tai kuten Heidegger sanoi, on olemassa käsitteellistä syvempää ja tarkempaa ajattelua, ja osa tästä sisältää alkuperäisen yhteyden hiljaisuuden ja ymmärtämisen välillä.[16] Postmodernismi, ja erityisesti Derrida, kieltää laajalle levinneen tietoisuuden kielen puutteellisuudesta väittäen, että esimerkiksi hiljaiset tauot keskustelussa ovat esteinä merkitykselle ja voimalle. Itse asiassa Derrida soimaa ankarasti primitiivisen ja esiloogisen hiljaisuuden väkivaltaa, tuomiten hiljaisuuden ajattelun nihilistiseksi viholliseksi.[17] Tällainen hillitön antipatia kuvaa Derridan kuuroutta läsnäololle ja viehätykselle, kuten myös sitä uhkaa, jonka hiljaisuus asettaa sille, jolle symbolinen on kaikki kaikessa. Wittgenstein ymmärsi, että jokin täyttää kaiken sanottavan, jokin, joka itsessään on sanoin kuvaamatonta. Tätä merkitsee hänen tunnettu viimeinen lauseensa Tracticus Logico-Philosophicus -teoksessa: Siitä mistä ei voi puhua, on vaiettava.[18]

Voiko hiljaisuutta punnita ja lähestyä, esineellistämättä, tässä ja nyt? Mielestäni hiljaisuus voi olla avoin, voimistava tietämisen tapa, luova olotila. Hiljaisuus voi olla myös pelon, murheen, jopa hulluuden ja itsemurhan ulottuvuus. Hiljaisuutta on tosiasissa melko vaikea esineellistää, jähmettää mihinkään elottomaan asiaan. Toisinaan tutkimamme todellisuus on mykkä; yhä läsnäolevan hiljaisuuden syvyyden hakemisto? Ihmettely voi olla kysymys, joka tuottaa parhaiten vastauksia, hiljaisesti ja syvästi.

[15] Herbert Spiegelberg, The Phenomenological Movement, Vol. Two (The Hague: Martinus Nijhoff, 1969), p. 693.

[16] Martin Heidegger, "Letter on Humanism," Basic Writings (San Francisco: Harper San Francisco, 1992), p. 258.

[17] Jacques Derrida, Writing and Difference, translated by Alan Bass (Chicago: University of Chicago Press, 1978), p. 130.

[18] Ludwig Wittgenstein, Tractatus Logico-Philosophicus (London: Routledge, 1974), p. 89.

Hiljaisuus on niin virheetöntä, sanoi Mark Rothko,[19] ja tuo lause on kiehtonut minua pitkään. Liian usein katkaisemme hiljaisuuden vain lausuaksemme ääneen jonkin yksityiskohdan, josta puuttuu yleinen taju siitä, mistä olemme osa, ja kuinka monia tapoja onkaan tuhota se. Talvella 1933 Richard Byrd nauhoitti Antarktiksella: Tein päivittäisen kävelyni kello 16:00…seisahduin kuuntelemaan hiljaisuutta…päivä oli kuolemassa, yö syntymässä mutta suuressa rauhassa. Täällä olivat läsnä mittaamattomat kosmiset prosessit ja voimat, harmoniset ja äänettömät.[20] Kuinka paljon paljastuukaan hiljaisuudessa elävän luonnon syvyyksien ja mysteerien kautta. Annie Dillard tarjoaa myös hienoisen vastauksen melskeelle: Tietyssä pisteessä sanot metsille, merelle, vuorille, maailmalle, Nyt olen valmis. Nyt pysähdyn ja olen täysin valpas. Tyhjennät itsesi ja odotat, kuunnellen.[21]

Luonnon maailma ei ole ainoa, joka on tavoitettavissa hiljaisuuden avulla. Cioran osoitti salaisuudet asioiden hiljaisuudessa, päätellen että kaikkilla olennoilla on kieli, jota voimme tulkita vain täydellisessä hiljaisuudessa.[22] David Michael Levinin The Body's Recollection of Being kehottaa meitä opettelemaan ajattelemaan ruumiilla…meidän tulisi kuunnella hiljaisuudessa ruumiillisesti kokemaamme.[23] Ihmistenvälisessä kanssakäymisessä hiljaisuus on empatian ja ymmärretyksi tulemisen seuraus, sanattomana paljon syvällisempi kuin muuten.

Amerikan alkuperäiskansat näyttävät aina antaneen suuren arvon hiljaisuudelle ja välittömälle kokemukselle, ja alkuperäiskulttuureissa hiljaisuus yleisesti merkitsee kunnioitusta ja alttiutta. Vision Quest on erakkokausi, jonka aikana paaston ja maanläheisyyden avulla löydetään oma elämän tie ja tarkoitus. Sen ydin on hiljaisuus. Inuiitti Norman Hallendy sanoo tietoisuuden hiljaisen tilan, inuinaqtukin, johtavan syvempään oivallukseen kuin unennäön.[24] Alkuperäiskansojen parantajat painottavat hyvin usein hiljaisuutta seesteisyyden ja toivon apuna, kun metsästys edellyttää tyyneyttä. Tällaiset valppauden ja vaikenemisen tarpeet ovat hyvin saattaneet olla syynä alkuperäiskansojen hiljaisuuden arvostukselle.

Hiljaisuus kurottaa takaisin läsnäoloon ja alkuperäiseen yhteisöön, aikaan ennen kuin symbolinen vaaransi sekä hiljaisuuden että läsnäolon. Hiljaisuus edeltää sitä, mitä Levinas nimittää representaation yhdenmukaisuudeksi,[25] mikä rehkii jatkuvasti vaientaakseen hiljaisuuden ja korvatakseen sen symbolisten rakenteiden kodittomuudella. Englannin kielen sanan silence latinankielinen juuri, silere, olla sanomatta mitään, liittyy sanaan sinere, sallia paikalla olo. Meidät on vedetty niihin hiljaisiin paikkoihin, joissa kieli useimmiten, ja ratkaisevimmin, epäonnistuu. Myöhemmässä tuotannossaan Heidegger antoi arvoa hiljaisuuden maailmalle, kuten myös Hölderlin, yksi Heideggerin tärkeistä lähteistä, erityisesti teoksessaan Late Hymns.[26] Sammumaton kaipuu, jota Hölderlin kuvasi niin vaikuttavasti, ei liittynyt ainoastaan alkuperäiseen, hiljaiseen eheyteen, vaan myös hänen vahvistuvaan käsitykseensä, jonka mukaan kielen tulee aina tunnustaa alkuperänsä menetyksessä.

[19] Quoted in James E. B. Breslin, Rothko: A Biography (Chicago: University of Chicago Press, 1993), p. 387.

[20] Quoted in Hannah Merker, Listening (New York: HarperCollins, 1994), p. 127.

[21] Annie Dillard, Teaching a Stone to Talk (New York: HarperPerennial, 1982), pp 89-90.

[22] E. M. Cioran, Tears and Saints, translated by Ilinca Zarifopol-Johnson (Chicago: University of Chicago Press, 1995), p. 53.

[23] David Michael Levin, The Body's Recollection of Being (Boston: Routledge, 1985), pp 60-61.

[24] Norman Hallendy, Inuksuit: Silent Messengers of the Arctic (Toronto: Douglas & McIntyre, 2000), pp 84-85.

[25] Emmanuel Levinas, Proper Names, translated by Michael B. Smith (Stanford CA: Stanford University Press, 1996), p. 4.

[26] Emery Edward George, Hölderlin's "Ars Poetica": A Part-Rigorous Analysis of Information Structure in the Late Hymns (The Hague: Mouton, 1973), pp 308, 363, 367.